

Finansminister
Trygve Slagsvold Vedum
Akersgata 40
0180 Oslo

Vår ref.: VIM/sei

Oslo, 31. januar 2024

Konkurransen i bankmarkedet

Finansdepartementet legger opp til å drøfte konkurransen i bankmarkedet og behovet for tiltak i Finansmarkedsmeldingen 2024. Finansdepartementet ønsket i den forbindelse informasjon fra Finans Norge om hvordan bankbytteløsningene fungerer i Norge i dag, og hvilket rom det er for forbedringer, f.eks. basert på løsninger som eksisterer i andre land. Departementet ønsket også vurderinger av hvorvidt informasjonen til kundene om ulike spareprodukter og bankbytteløsninger er god nok, om eksisterende løsninger er godt nok tilpasset kunder med begrensede digitale ferdigheter, og om det finnes andre tiltak som kan bidra til å styrke konkurransen i bankmarkedet. I tillegg ba departementet om informasjon om hvordan markedet i praksis har tilpasset seg regelendringene som følger av PSD2, og hvordan PSD3/PSR-forslaget som kom i juni kan påvirke tilbudet til kundene.

Finans Norge har avgitt sitt svar [som kan finnes her](#).

Finans Norges hovedsynspunkter er:

- Bankenes lønnsomhet er for tiden god, men den varierer med utviklingen i norsk og internasjonal økonomi. Over tid er bankenes lønnsomhet på nivå med lønnsomheten i vanlige foretak.
- De norske bankene har automatisert og digitalisert store deler av driften. Det har bidratt til at de norske bankene er blant de mest kostnadseffektive bankene i Europa. Automatiseringen og digitaliseringen har kommet kundene til gode gjennom billigere og bedre banktjenester. På den annen side har en rekke nye regulatoriske krav og finansskatt bidratt til å holde prisene oppe.
- Konkurransen er sterk i det norske bankmarkedet. Beregninger indikerer at konkurransen mellom bankene i Norge er sterkere enn i sammenliknbare land.
- Finans Norge vurderer at det er enkelt å bytte bank. Norske banker har samlet seg om bransjeregler og utviklet digitale løsninger som gjør bankbytter stadig enklere og raskere. Bankbytter kan forenkles ytterligere ved å justere bankbytteskjemaet og frikoble BankID fra

kundeforholdet i den enkelte bank. Etter Finans Norges vurdering vil ikke kontonummerportabilitet være et avgjørende tiltak for å gjøre bankbytte enklere, og en gjennomføring vil være klart samfunnsøkonomisk ulønnsom.

- Finans Norge vil bemerke at informasjon om ulike spareprodukter og bankbytteløsninger er lett tilgjengelig for kundene i Norge. EUs direktiv om markeder for finansielle instrumenter (MIFID) og digitale plattformer som Finansportalen og Renteradar bidrar til dette. Finans Norge ser ikke behov for å endre innrapporteringskravene til Finansportalen.
- Finans Norge og medlemsbankene har utarbeidet en bransjenorm for bankenes betjening av ikke-digitale kunder. Bransjenormen forplikter medlemsbankene til å tilby nødvendige tjenester for ikke-digitale kunder og veiledning til digitale løsninger.
- Det er først og fremst banker som har tatt i bruk mulighetene som følger av PSD2. Sterk konkurranse og lave priser kan forklare hvorfor ikke nye aktører har gitt bankene konkurranse. Nåværende forslag til PSD3 vil kunne gi bedre ansvarsregulering av nye aktører.

Finansforbundet slutter seg til hovedsynspunktene i Finans Norges brev, men ønsker å legge til ytterlige momenter, særlig den samlede virkning av reguleringer for strukturen i bankmarkedet og kompetansebehovet i bransjen, samt betydningen av reguleringsforslagene til PSD3 og FIDA for konkurransen fremover.

Regulering fremskynder konsolidering i bankmarkedet

Som Finans Norge påpeker vil konkurransen i ulike markeder påvirkes av strukturelle trekk som er av mer langvarig karakter, herunder reguleringer. Rammebetingelser som kapitalkrav, rapporteringskrav og compliance-krav påvirker strukturen i finansnæringen og særlig banksektoren. Regulering gir samfunnsøkonomiske gevinster, men øker bankenes driftskostnader fordi etterlevelse krever kompetanse, data, systemer og lokaler.¹ Flere forhold taler for at reguleringskostnadene har økt for de norske bankene. Det har blitt innført mer omfattende og komplekse regler for bankenes kapital, finansiering og likviditet. I tillegg har norske myndigheter innført ny hvitvaskingslov, ny finansavtalelov og ny regulering av utlånspraksis.

De siste årene har det også kommet en rekke krav fra EU knyttet til bærekrafts- og klimarisiko og rapportering. Innførelsen av EU taksonomien, SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) og nå CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) har ført til nye rapporteringskrav for næringslivet. Spesielt for finansnæringen er at mindre finansforetak ikke er unntatt rapportering og at bærekraftsinformasjon må rapporteres på portefolionivå. Dette har ført til økt ressursbruk for å samle inn bærekraftsinformasjon og dekke nye kompetansekrav for ansatte i næringen. Kompetansesjekken til Finans Norge har konsekvent hatt bærekrafts- og klimarisiko som det kompetanseområdet i finansnæringen som foretakene etterspør mest av de siste årene².

Den samlede mengden av compliance- og rapporteringskrav krever store ressurser av bankene og er en viktig driver når det gjelder den senere tids mange fusjoner i banknæringen i Norge. Mye av dette

---

¹ <https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter-og-hendelser/Signerte-publikasjoner/Staff-Memo/2020/sm-9-2020/>

² <https://www.finansnorge.no/tema/statistikk-og-analyse/arbeidsliv/finansnaringens-kompetansebehov/kompetansesjekken/>

arbeidet krever både høy kompetanse hos de ansatte og investeringer i eksisterende eller nye systemer. Det gjør mindre aktører mer sårbare, noe som igjen fører til at de søker partnerskap og allianser, eller at det leder til fusjoner og oppkjøp.

Det er viktig å se på den samlede summen av krav og reguleringer dersom man ønsker å opprettholde en diversifisert bankstruktur i Norge og man ønsker et velfungerende bankmarked. Finansskatten og den ekstra arbeidsgiveravgiften må også tas med i denne beregningen. Denne dobbelte byrden straffer særlig de mindre bankene i distriktene som velger å satse på et godt rådgivningstilbud. Blant de store og mer sentraliserte aktørene er det nå tydelige tegn på at det satses på arbeidskraft utenfor Norge, noe som svekker vår posisjon i den internasjonale konkurransen om kompetanse.

PSD3 og FiDA - taktskifte i konkurransen med nye aktører?

Den 28. juni 2023 la EU-kommisjonen fram nye reguleringsforslag som vil ha stor innvirkning på betalingstjenester og datadeling, kjent som «open finance». Disse inkluderer PSD3 (betalingstjenestedirektiv 3) og FiDA (Financial Information Data Access Regulation). Forslagene representerer en betydelig utvikling fra den eksisterende PSD2-reguleringen og innfører nye rammer for hvordan finansiell informasjon deles og anvendes. Forslagene må ses i sammenheng for å vurdere virkningen på konkurransen i bankmarkedet.

Reguleringsforslagene PSD3 og FiDA, har som formål å gi forbrukerne mulighet til å dele egne data på en sikker måte, og gi tilgang til flere og rimeligere finansielle produkter og tjenester. EU-kommisjonens forslag ventes implementert i 2024 eller 2025. Her følger hovedelementer i EU-kommisjonens forslag:

1. **PSD3-direktivet** er en oppdatering og modernisering av det eksisterende betalingstjenestedirektivet PSD2 om «open banking». Direktivet innfører regulering for sikrere elektroniske betalinger. Direktivet fjerner også noen av dagens barrierer for datadeling og innfører styrket kontroll over egne data, og likestilling mellom banker og ikke-banker. Reglene for åpne banktjenester flyttes til en egen forordning, som er juridisk bindende for medlemsland.
2. **FiDA-direktivet:** PSD2 muliggjorde «open banking» for betalingstjenester, mens FiDA muliggjør «open finance» for de fleste finansielle tjenester ved å sørge for ansvarlig deling av kundedata i finanssektoren utover bankkonto-data. Dette omfatter data for sparing, kreditt, forsikring, pensjon og investering. FiDA skal ta finansbransjen mot open finance, men forutsetter at bransjen kommer til enighet om api-standarder og kostnadsfordeling.

Implikasjoner for norsk finansbransje

Finansbransjen vil på sikt stå over for store endringer som følge av PSD3 og FiDA, da disse utgjøre et stort skritt mot open finance. FiDA innebærer at store deler av finansbransjen må forberede seg på å åpne opp for tredjepartsløsninger. Det gir mulighet for nye innovative løsninger, samtidig som tradisjonelle finansselskap må forberede seg på at verdiskaping i større grad kan skje utenfor egen virksomhet. Dette vil kunne bety en bred vekst i fintech-selskaper, sterkere konkurranse fra big-tech, og en næring med enda større behov for teknologisk kompetanse.

Avsluttende bemerkninger

Når Finansdepartementet nå drøfter konkurransen i bankmarkedet og behovet for eventuelle tiltak, bør disse ses i lys av de regulatoriske kravene som bankene står ovenfor og hva de betyr for en mangfoldig bankstruktur med lokalbanker og kompetansearbeidsplasser i hele landet. Den pågående konsolideringen i bankmarkedet peker allerede motsatt vei fra de politiske ambisjonene som er nedfelt i Hurdalsplattformen. Videre ligger det med PSD3 og FiDA nye reguleringsforslag i vente, med potensielt store konsekvenser for hvem den tradisjonelle finansbransjen vil konkurrere med i årene som kommer. Forholdene kaller på en næringspolitikk for finansbransjen som ser lengre enn den siste kvartalsrapporten, og som legger til rette for bærekraftige banker som skaper vekst, innovasjon og sysselsetting i hele næringslivet. Bransjeprogrammet for finansbransjen, som fikk tildelt midler i fjor, er i så måte et skritt i riktig retning.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

Vigdis Mathisen

Forbundsleder